

महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपयोजन केंद्र, नागपूर यांना
उपग्रह छायाचित्र संकलन व भौगोलिक माहिती
प्रणालीचा राज्यात वापर करण्यासाठी “प्रमुख
संस्था (NODAL AGENCY)” म्हणून नियुक्तीबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग

शासन निर्णय क्र.: - सुसंके-१०१५/प्र.क्र.१२९/का.१४२६
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक: - २८ एप्रिल, २०१६.

प्रस्तावना :-

अवकाश उपग्रह तंत्रज्ञानात मोठ्या प्रमाणावर प्रगती झाली असून व त्याद्वारे प्राप्त होणारी माहिती आता सर्वसामान्यांना विविध भौगोलिक माहिती आधारीत कार्यासाठी उपलब्ध होत आहे. तसेच उपग्रहाद्वारे प्राप्त होणा-या माहितीचा वापर शासनाच्या विविध कार्यात होत असून सदर तंत्रज्ञानाचा फायदा शासकीय, निमशासकीय संस्थांना देखील उपलब्ध आहे. राज्याला विविध स्तरावर धोरणात्मक निर्णय घेणे, प्रकल्पांची आखणी करणे, प्रकल्पांचे कार्यान्वयन, संनियंत्रण, भूसर्वेक्षण करणे इत्यादी व त्याआधारे ग्रामीण व शहरी भागाचा विकास प्रभावीपणे करणे इ. कामे पार पाडण्यात सदर तंत्रज्ञान अत्यंत उपयुक्त आहे.

२. सुदूर संवेदन (Remote Sensing) उपयोजन केंद्रामार्फत उपलब्ध होणारी उपग्रह छायाचित्रे व भौगोलिक माहिती (Geographic Information System- GIS) प्रणालीचा वापर विविध प्रशासकीय विभाग व त्यांचे अधिनस्त कार्यालये स्वतंत्रपणे करत असल्याचे निर्दर्शनास आलेले आहे व त्यामुळे उपग्रह छायाचित्रे व भौगोलिक माहिती प्रणाली विकसित करण्यावर होणाऱ्या खर्चाची द्विरुक्ती होते तसेच माहिती संच एकाच स्वरूपात उपलब्ध होत नाही.

३. उपरोक्त बाबी विचारात घेता, विविध विभागांच्या भौगोलिक माहिती व सुदूर संवेदन तंत्रज्ञानांच्या वापरात सुसूत्रीकरण, प्रमाणीकरण करून राज्याकरीता “महाराष्ट्र डिजीटल भौगोलिक माहितीसंच प्रणाली” (Maharashtra Geo-spatial Digital Database System - MGDDS) विकसित करण्यासाठी “प्रमुख संस्था (NODAL AGENCY)” म्हणून नियुक्त करण्याचा व यापुढे कोणत्याही प्रशासकीय विभागाने अथवा सार्वजनिक उपक्रमाने आणि स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी उपग्रहीय भौगोलिक माहिती संच स्वतंत्रपणे खरेदी करू नये असा धोरणात्मक निर्णय घेण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :-

महाराष्ट्र रिमोट सेन्सिंग ॲप्लीकेशन सेंटर (MRSAC- महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपयोजन केंद्र), नागपूर यांची राज्यासाठी सामायिक “महाराष्ट्र डिजिटल भौगोलिक माहिती संच प्रणाली” विकसित करणे, त्यांची अंमलबजावणी व देखभाल ह्याकरीता “प्रमुख संस्था (NODAL AGENCY)” म्हणून नियुक्ती करण्यात येत आहे.

अ) महाराष्ट्र रिमोट सेन्सिंग ॲप्लीकेशन सेंटर (MRSAC- महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपयोजन केंद्र), प्रमुख संस्था म्हणून पुढील कार्ये पार पाडेल:-

१. राज्याकरीता वेळोवेळी आवश्यक असलेली उपग्रह छायाचित्रे महाराष्ट्र शासनाच्या वतीने विकत घेणे, त्यावर आवश्यक ते प्रक्रीया करून शासनाच्या विविध विभागांच्या वापरा करीता “महाराष्ट्र डिजिटल भौगोलिक माहिती संच प्रणाली” (Maharashtra Geo-spatial Digital Database System -MGDDS) मार्फत उपलब्ध करून देणे.
२. सर्व विभागांकरीता आवश्यक असलेली भौगोलीक माहीती STANDARD DATA FORMAT / TEMPLATE मध्ये गोळा एकत्रित करण्यासाठी सर्व विभागांना तांत्रिक सहाय्य करणे.
३. सुदूर संवेदन (Remote Sensing), भौगोलिक माहिती प्रणाली (Geographic Information System-GIS), GPS, LIDAR अशा अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करून ग्रामीण, शहर, कृषी, वने, खनिज, रस्ते, पाणी, वगैरे साधन संपत्ति विकास योजना आखणी, अंमलबजावणी, नियंत्रण तसेच नैसर्गिक विपदा मध्ये उपलब्ध करून देणे.
४. अ) सुदूर संवेदन व भौगोलिक माहिती एकत्रितीत्या शासनाच्या सर्वरवर जतन करणे व त्याच्या वापराने DECISION SUPPORT SYSTEM (DSS) विकसित करणे तसेच राज्याकरिता “महाराष्ट्र डिजिटल भौगोलिक माहिती संच प्रणाली” (Maharashtra Geo-spatial Digital Database System - MGDDS) विकसित करणे.
ब) उपरोक्त प्रणाली विकसित करणे व उपग्रह छायाचित्रे मिळविण्यासाठी महाराष्ट्र रिमोट सेन्सिंग ॲप्लीकेशन सेंटर (MRSAC- महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपयोजन केंद्र) यांना कराव्या लागणाच्या खर्चासाठी नियोजन विभागाच्या अर्थसंकल्पात तरतूद करण्यात यावी.
क) शासनाच्या सर्व विभागांनी व त्यांचे अधिनस्त कार्यालये / संस्था, महामंडळे यांनी आवश्यक असलेली उपग्रह छायाचित्रे मिळविण्यासाठी महाराष्ट्र रिमोट सेन्सिंग ॲप्लीकेशन सेंटर (MRSAC- महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपयोजन केंद्र), नागपूर कडे मागणी नोंदवावी तसेच भौगोलिक माहिती प्रणाली वापरासाठी MRSAC चे तांत्रिक सहाय्य घ्यावे, परिणामी विभागाने व त्यांच्या अधिनस्त कार्यालयांनी उपग्रह छायाचित्रे भौगोलिक माहिती संच स्वतंत्रपणे विकत घेऊ नयेत.
ड) Nodal Agency मार्फत खरेदी करताना उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाच्या/ शासनाच्या खरेदी धोरणाच्या तरतूदींचे पालन करून खरेदी प्रक्रिया राबवावी.
इ) महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपयोजन केंद्र, नागपूर यांचेकडून आवश्यक प्रतवारीची (Quality) माहिती उपलब्ध होणे शक्य नसल्यास वा अवाजवी विलंब होत असल्यास ती अन्य संस्थांकडून अथवा यंत्रणांकडून खरेदी करण्यासंदर्भात नियोजन विभागाची पूर्वपरवानगी घेणे आवश्यक राहील.

हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतरथळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संकेतांक क्रमांक २०१६०४२९१५३१०५०८१६ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(नागनाथ भोगे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत-

- १) महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर
- २) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर
- ३) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
- ४) मा.मंत्री (वित्त, नियोजन व वने) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ५) मा.राज्यमंत्री (वित्त, नियोजन व ग्राम विकास) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
- ६) सर्व अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
- ७) संचालक, महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपयोजन केंद्र, नागपूर
- ८) सर्व विभागीय आयुक्त.
- ९) विशेष पोलीस महानिरीक्षक, नक्षल विरोधी अभियान, नागपूर.
- १०) सर्व जिल्हाधिकारी
- ११) आयुक्त, नागपूर महानगरपालिका, नागपूर.
- १२) सर्व जिल्हानियोजन अधिकारी.
- १३) पोलीस आयुक्त, नागपूर.
- १४) महाव्यवस्थापक, रिजनल सेंटर (NRSC), अंतरिक्ष विभाग, नागपूर.
- १५) महाव्यवस्थापक, RRSC-NRSC अंतरिक्ष विभाग, नागपूर.
- १६) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, नागपूर.
- १७) प्रमुख साधन संपत्ती शास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपयोजन केंद्र, मुंबई शाखा.
- १८) प्रमुख साधन संपत्ती शास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपयोजन केंद्र, ४ था मजला, नवीन प्रशासकीय भवन, डी-विंग, कौन्सील हॉलच्या समोर, पुणे शाखा, पुणे-४११ ००९.
- १९) वित्त विभाग, अर्थसंकल्प शाखा, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
- २०) निवड नस्ती (का.१४२६) संग्रहार्थ.